

Motion till riksdagen 2020/21:4022

av **Hans Eklind m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2020/21:171 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska följa upp på vilka grunder beslut fattas av Försäkringskassan eller domstolsväsendet för att säkerställa att inte andra skäl än medicinska beaktas i bedömningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom en rimlig tidsgräns ska undersöka om de försäkrade uppfattar Försäkringskassans beslut som mer tydliga med de föreslagna förändringarna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen har i proposition 2020/21:171 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring lagt fram ett förslag till ändring i socialförsäkringsbalken som syftar till att åstadkomma en ökad konkretisering av avslagsbeslut i sjukförsäkringen.

Kristdemokraterna välkomnar regeringens förslag om att bedömningen av arbetsförmågan ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, något Kristdemokraterna föreslagit tidigare. För att ge den enskilde större förståelse och möjlighet att ta till vara sin rätt krävs en god kommunikering från Försäkringskassan. Att Försäkringskassans bedömningar konkretiseras är även viktigt mot bakgrund av den kritik som riktats mot bedömningarnas otydlighet; samtidigt är det viktigt att rehabiliteringskedjans tidsgränser hålls intakta och att rehabiliteringsåtgärder inte försenas.

Kristdemokraterna är av åsikten att det, vid en bedömning av arbetsförmåga i sjukförsäkringen, fortsatt inte ska tas någon hänsyn till arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden. Det ska således fortsatt vara medicinska skäl som

ligger till grund för Försäkringskassans bedömningar. Att ändra på denna ordning är inte heller meningen med detta lagförslag, vilket propositionen framhåller. Lagändringen ska således inte innebära att Försäkringskassans bedömningar nämnvärt påverkas utan den syftar på så sätt enbart till att Försäkringskassans beslut blir tydligare för den försäkrade.

Kritik mot otydlighet i bedömningen har framförts av ett flertal olika aktörer, bl.a. fackliga organisationer, SKR, hälso- och sjukvården samt Inspektionen för socialförsäkringen (ISF). I ISF:s rapport Utredningsskyldighet framkommer att det i 11 procent av ärendena finns brister i kommunikeringen av ett avslagsbeslut, vilket dock inte ska förväxlas med att bedömningen är fel i 11 procent av fallen. ISF rekommenderar Försäkringskassan att säkerställa en tydlig motivering till den försäkrade av myndighetens beslut.

Enligt lagförslaget ska Försäkringskassan framgent bedöma den försäkrade mot en angiven yrkesgrupp. En yrkesgrupp är inte något verkligt i meningen att den existerar utanför en teoretisk konstruktion. I stället är det ett samlingsbegrepp för yrken med likartade arbetsuppgifter och moment med likartade aktivitetskrav ur medicinskt hänseende. Det är ur detta medicinska hänseende som Försäkringskassan ska göra en bedömning av den försäkrade. Arbetsmarknadens parter tillsammans med ansvariga myndigheter ska ta fram ett kunskapsmaterial om vilka medicinska förmågor som ska ställas på olika yrkesgrupper.

Regeringen har återkommande påpekat att det presenterade lagförslaget är i enlighet med utredningens, vilket enbart delvis stämmer. Utredningen föreslog lagtexten ”sådan angivet förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden”, den lagtext som propositionen föreslår är ”i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten” som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. De två förslagen, om än med samma syfte, är i grunden olika. Kristdemokraterna hade synpunkter på utredningens förslag och delade ISF:s bedömning att enskilda med utredningens lagtext skapade förväntningar på att ett konkret yrke ska meddelas i beslutet, vilket hade varit olyckligt. Mot den bakgrunden valde vi att ansluta oss till det förslag som presenterades av ISF, som lyder ”sådan angiven yrkesgrupp som består av förvärvsarbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden”. Vi kan därför konstatera att regeringen gjort samma bedömning och anammar ISF:s förslag till lagtext.

Andra remissinstanser, såsom Försäkringskassan och Svenskt Näringsliv, ifrågasätter om utredningens förslag leder till en mer begriplig försäkring, en rimlig invändning som vi delvis också delar. Det handlar bl.a. om den oförståelse som kan uppstå hos den försäkrade när skillnaden mellan det yrke den försäkrade arbetade i före sjukdomen och det arbete Försäkringskassan bedömer att den försäkrade kan utföra efter sjukskrivningen är stor. Fram till i dag lämnas dock den försäkrade utan vetskap om vilket jobb Försäkringskassan bedömer att den försäkrade kan ta, vilket måste anses vara än mer problematiskt. Vi tror även att den förändrade lagtexten, om att inte ett specifikt arbete utan en yrkesgrupp ska anges, löser en stor del av den problematik som remissvaren lyfter fram. ISF delade nämligen dessa remissvars tolkning att ”begreppet ’angivet förvärvsarbete’ av de allra flesta försäkrade personer tolkas som ett konkret arbete, vilket kan skapa en förväntning på att ett specifikt sådant ska presenteras i avslagsbeslut” och presenterade därför den med propositionen snarlika formuleringen till lagtext som kan förhindra att oförståelse hos den försäkrade personen uppstår.

Vidare konstaterar vi att lagförslaget inte ska medföra någon ändring av förvaltningsprocessrättsliga principer. Det hade dock varit önskvärt om regeringen i tydligare ordalag

fastslagit att lagförslaget, som ISF påpekar, ”inte bör inskränkas till den yrkesgrupp som anges i det överklagade beslutet”. Ett sådant förtydligande hade skingrat de farhågor som framförts av Kammarrätten i Stockholm och ISF, farhågor som vi menar är berättigade, om att det finns en risk att det nya förslaget kan innebära att fler försäkrade överklagar beslut med hänvisning till andra skäl än medicinska, såsom utbildning eller andra arbetsmarknadsskäl. Ett sådant utfall är inte acceptabelt och måste omgående korrigeras.

Med anledning av regeringens otydlighet i detta avseende vill Kristdemokraterna att denna utveckling noga ska följas av regeringen så att beslut från Försäkringskassan eller av domstolsväsendet inte beaktar andra skäl än medicinska i sina bedömningar. Vi vill även att regeringen inom en rimlig tidsgräns undersöker om de försäkrade uppfattar Försäkringskassans beslut som mer tydliga med de föreslagna förändringarna.

Hans Eklind (KD)

Michael Anefur (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Robert Halef (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)